

BGS -BLADET

Medlemsbladet för Bergslagens Geologiska Sällskap

Årg 13

Nr 1

2016

Sviten på 155 meter i Sala Silvergruva. Ett annorlunda hotellrum.

Välkommen till sommarnumret av medlemsbladet. I detta blad finner du bl.a. sommarens program där vi hoppas på många deltagare.

Årsmötet med 10 deltagare genomfördes den 14/2. Föreningen har 52 medlemmar 2016.

Mer info om klubben på nästa sida. Väl mött på våra utflykter!

Redaktören

Föreningsnytt

Säsongens program är en blandning av egna aktiviteter samt ett urval av Västerbergslagens Geologiska Förening's program. Besök deras hemsida för mer information om dessa aktiviteter.
<http://www.vbgf.se>

Vår populära stenauktion har vi beslutat flytta till hösten så datum för denna kommer i nästa utskick.

Gruvstugan är kvar tillsvidare men långsiktigt måste vi avveckla den och hitta en annan plats för vår litteratur och samlingen. Gruvstugan saknar vatten, toalett och elektricitet. Dessutom är den i mycket dåligt skick med fukt och mögel i källaren.

Program vår-sommar 2016

En blandning av egna aktiviteter, VBGF's aktiviteter och mässor.

Lördag den 2 April. Besök på mineralmuseet i Borlänge. Vi träffas på plats i Borlänge kl.12:00, se www.geologiskamuseet.se

Lör-Sön den 9-10 April. Mineralmässa i Göteborg, se <http://www.geologerna.se/>

Lördag den 14 Maj. VBGF besöker Håkansboda sulfidgruva nära Stråssa norr om Lindesberg., se <http://www.vbgf.se>

Lördag den 28 Maj. VBGF besöker Zinkgruvan under guidning av Sven-Olof Niklasson. se <http://www.vbgf.se>

Torsdagen 1 Juni. VBGF Kvällsexkursion till Gräsberg och Malsjöberg, se <http://www.vbgf.se>

Lördag 4 Juni. Städförmiddag i klubblokalen. Föreningen bjuder på fika. Samling kl. 09.00 vid gruvstugan.

Onsdag 6 Juli. VBGF kvällsexkursion till Stollbergsgruvorna, se <http://www.vbgf.se>

Lör-Sön 23-24 Juli. Mineralmässa i Kopparberg. Se <http://www.kopparbergstenmarknad.se/>

Lör-Sön 1-2 Augusti. Mineralmässa i Kinnekulle, se <http://www.skaraborgsgeologiska.se/>

Gatedalit - Kjell Gatedal har fått ett nytt mineral uppkallat efter sig

Nu har norabon Kjell Gatedal blivit odödlig inom vetenskapen. Han har nämligen fått ett helt nytt mineral uppkallat efter sig – gatedalite.

Det är mycket ovanligt att en levande person får ett mineral uppkallat efter sig.

– Det är bara en handfull som har fått det. De flesta mineral uppkallas efter en geografisk plats eller en historisk person, förklarar Ulf Hålenius, professor i geovetenskap vid naturhistoriska riksmuseet. Tillsammans med en italiensk kollega har han undersökt det nya mineralet och föreslog namnet ”gatedalite”.

– Kjell Gatedal har som amatörmineralog och amatörgeolog gjort så mycket för att hjälpa till med att beskriva de unika mineralfyndigheterna i Långban så vi ville namnge det här mineralet efter honom, förklarar Ulf Hålenius.

Mineralet upptäcktes i ett prov som Kjell hittade i Långban utanför Filipstad. Mineralet är extremt sällsynt.

– I provet som Kjell skickat hit upptäckte vi tre korn av ett hittills helt okänt mineral som var 0,05 millimeter stora.

De upptäckte mineralet med hjälp av svepelektronmikroskop och undersökningar med röntgenstrålar. Provet förvaras nu i naturhistoriska riksmuseets holotypsamling.

För Kjell Gatedal är det förstas väldigt hedrande att få ett nytt mineral i sitt namn.

– Det känns fantastiskt, det är mer värt än en guldklocka. Nu blir jag ju odödlig inom vetenskapen, mineralet kommer för all framtid att finnas kvar och heta gatedalite, förklarar han. Kjell har hållit på med mineraler i snart 40 år.

– Jag har alltid varit naturintresserad, berättar han.

På 1980-talet upptäckte han wolframalm i Striberg, och även fyndigheter av mineralet wollastonit. Under senare tid är det framförallt Långban han fokuserat på. Det är ett av världens mineralrikaste områden. Där har Kjell hittat en mängd olika mineraler i varphögar efter gruvorna. Så var det även den här gången.

– Jag hittade bitar som var uppslagna, såg att det var intressant och tog hem dem för att titta vidare på, förklarar han.

Det som fångade hans intresse var att stenen såg ut att bestå av två mineral som normalt sett inte brukar sitta ihop.

– Så jag gjorde ett polerprov och skickade det till historiska riksmuseet, berättar han.

Det var ett par år sedan, och nu i somras blev det nya mineralet godkänt som gatedalite. Ulf Hågenius och hans italienske kollega Ferdinando Bosi har presenterat och beskrivit det i en vetenskaplig artikel som publicerats i en geovetenskaplig tidskrift.

– Där redovisar de kemin exakt, vad det är för kristallsystem och har till och med räknat ut hur atomerna sitter i det nya mineralet. Det är väldigt avancerat och otroligt fascinerande, berättar Kjell.

Källa: na.se 1/12 2015

Förtroendevalda för BGS 2016

Ordf	Ingvar Sahlander	Ryggen 770 791 96 Falun	023-371 18
Vice ordf	Roland Snarf	Prosgårdarna 33 790 20 Sågmyra	023-595 32
Kassör	Franz Vyskytensky	Pl 574, Herrhagen 714 33 Kopparberg	0580- 101 16
Sekreterare	Per Wretling	Snickaregatan 5D 711 31 Lindesberg	070-2087050
Ledamot	Tom Hoel	Box 83 714 22 Kopparberg	0706-911823
Ledamot	Svein Haugen	Sprängarvägen 3B 714 34 Kopparberg	0580-10141
Ledamot	Frank Söderström	Mårdshyttan 491 713 94 Nora	0581-511 15
Revisor	Elsie-Marie Lundberg	Gruvskogsvägen 18 772 30 Grängesberg	0240-212 86
Revisor	Ingrid Eklöv	Tallvägen 13 714 72 Ställdalen	0580-205 13
Redaktör	Per Wretling	Snickaregatan 5D 711 31 Lindesberg	070-2087050

Vi städar i medlemslistan med jämna mellanrum avseende ogiltiga adresser o.dyl. Kontakta sekreteraren eller någon i styrelsen om du saknar medlemsutskicket eller har ny adress.

Medlemsavgiften för enskild och familj är 100:-. Ungdomar upp till 18 år gratis. Betala i tid så att du inte missar något utskick.

Kom ihåg att skriva namn på inbetalningen av medlemsavgiften!

Besök föreningens hemsida för senaste nytt och eventuella ändringar i programmet!

Postadress: Logebacken 3, 714 35 Kopparberg

Hemsida: www.geonord.se/org/BGS

Bankgiro: 261-3875

E-post: bgs@geonord.org

Trevlig sommar önskar styrelsen!